

Freddy M. Kaltenborn

**manualne
mobilizacje
stawów
kończyn**

Przełożył Mirosław Dębski

MANUALNE MOBILIZACJE STAWÓW KOŃCZYN

**Badanie manualne i mobilizacja stawów.
Szkolenie podstawowe.**

**według Freddyego M. Kaltenborna
we współpracy z Olafem Evjenthem**

Tłumaczył: Mirosław Dębski

Wydawnictwo Rolewski
Toruń 1998

Spis treści

Wprowadzenie	12
Ortopedyczna trepia manualna dla fizjoterapeutów	
OMT Kaltenbom-Evjenth-Konzept*	15
CZĘŚĆ OGÓLNA	
1. Powierzchnie stawowe	17
2. Połączenia kości	18
2.1. Podział konwencjonalny	18
2.2. Podział wg McConailla	20
3. Pozycje kości i stawów.	20
3.1. Pozycja zerowa	20
3.2. Pozycja spoczynkowa	21
3.2.1. Aktualna pozycja spoczynkowa	21
3.3. Pozycja zaryglowana	22
4. Płaszczyzny	23
4.1. Płaszczyzny anatomiczne	23
4.1.1. Płaszczyzny strzałkowe	23
4.1.2. Płaszczyzny czołowe	23
4.1.3. Płaszczyzny poprzeczne (horyzontalne)	23
4.2. Płaszczyzna lecznicza w terapii manualnej.	24
5. Osie.	25
5.1. Osie anatomiczne	25
5.1.1. Oś czołowa.	25
5.1.2. Oś strzałkowa	25
5.1.3. Oś pionowa	25
6. Ruchy kości i stawów	26
6.1. Rotacja kości – toczenie z poślizgiem w stawie	26
6.1.1. Rotacja kości	26
6.1.1.1. Anatomiczne ruchy kości	27
6.1.1.2. Fizjologiczne ruchy kości	28
6.1.1.3. Podstawowe typy ruchów kości wg McConailla: „spin” i „swing”	28
6.1.2. Toczenie z poślizgiem w stawie	30
6.1.2.1. Toczenie	30
6.1.2.2. Ślizg.	31
6.1.2.3. Toczenie i ślizg – w którym kierunku w stawie?	31
6.2. Translacja kości – gra stawowa w stawie	33
6.2.1. Translacja kości	34

6.2.2.	Gra stawowa w stawie	34
6.2.3.	„Slack” (swoboda ruchu).	34
7.	Trakcja w terapii manualnej stawów	35
7.1.	Kierunek trakcji.	36
7.2.	Stopnie trakcji	36
7.3.	Trójwymiarowe ustawienie trakcji	37
7.3.1.	Trakcja w (aktualnej) pozycji spoczynkowej.	37
7.3.2.	Trakcja poza pozycją spoczynkową.	38
8.	Ślizg w terapii manualnej stawów	38
8.1.	Kierunek ślizgu	38
8.2.	Ślizg: stopnie i trójwymiarowe ustawienie	39
8.3.	Ustalenie kierunku, w którym ograniczony jest ślizg w stawie	39
8.3.1.	Test ślizgu stawowego	40
8.3.2.	Reguła wklęsło-wypukła	40
	Przykłady reguły wklęsło-wypukłej.	40
9.	Badanie ruchu w stawie.	41
9.1.	Ilość ruchu (zakres ruchu).	42
9.1.1.	Pomiar goniometrem w stopniach	42
9.1.1.1.	Wzorzec torebkowy.	42
9.1.1.2.	Przykurcz mięśnia	42
9.1.2.	Manualny test ruchomości w skali od 0 do 6	43
9.2.	Jakość ruchu.	43
9.2.1.	Jakość ruchu od jego rozpoczęcia do pierwszego oporu	44
9.2.1.1.	Łuk bolesny	44
9.2.2.	Jakość ruchu od pierwszego oporu do oporu końcowego („Endgefühl”)	45
9.2.2.1.	Fizjologiczny opór końcowy.	45
9.2.2.2.	Patologiczny opór końcowy	45
10.	Test oporowy	46
10.1	Różnicowanie bólu w synergiach mięśniowych	46
10.1.1	Testowanie drugiej wyizolowanej funkcji w tym samym stawie.	47
10.1.2.	Testowanie drugiej funkcji w stawie sąsiednim	47
10.1.3.	Testowanie z jednoczesnym hamowaniem.	47
11.	Ogólny schemat badania	48
11.1.	Wywiad	48
11.2.	Stan ogólny	50
	I. Oglądanie	50
	II. Badanie ruchu	50
	Ruchy rotacyjne.	50
	Ruchy translatoryczne (postępowe)	51
	Ruchy przeciw oporowi	52
	III. Palpacja	52

	IV. Testy neurologiczne	52
	V. Badania dodatkowe	52
11.3.	Podsumowanie	53
11.4.	Diagnoza i próba leczenia	53
12.	Zasady leczenia.	53
12.1.	Pozycja wyjściowa pacjenta	54
12.2.	Pozycja wyjściowa terapeuty.	54
12.3.	Ręka stabilizująca	54
12.4.	Ręka mobilizująca.	54
12.5.	Kierunek leczenia	54
12.6.	Wskazania i wykonanie odnośnie trakcji oraz ślizgu.	55
12.6.1.	Leczenie w celu złagodzenia bólu.	55
12.6.2.	Leczenie mobilizacyjne hypomobilnych stawów	56
12.7.	Testowanie w manualnej mobilizacji stawów	57
12.8.	Cel manualnej mobilizacji stawów	57

CZĘŚĆ SPECJALNA

	Uwagi wstępne	58
	Objaśnienia oznaczeń	59
	Stawy palców ręki.	60
	Stawy śródrezcza	66
	Stawy ręki	75
	Stawy przedramienia	92
	Staw łokciowy	102
	Staw ramienny.	108
	Stawy obręczy barkowej	119
	Stawy palców stóp	130
	Stawy śródstopia	136
	Stawy stępu i staw skokowy	140
	Stawy podudzia	156
	Staw kolanowy	160
	Staw biodrowy.	174
	Staw skroniowo-żuchwowy	182
	Objaśnienia do tabel	187
	Tabela mięśni i stawów:	
	Kończyny górnej	188
	Kończyny dolnej	190
	Tabela wklęsłych i wypukłych powierzchni stawowych dystalnych członów stawu.	191
	Literatura uzupełniająca	192